

Izvestje

o delovanju „Dramatičnega društva“

od 10. maja 1890 do 23. maja 1891.

Sestavil tajnik

A n t o n T r s t e n j a k.

Ž letošnjim društvenim letom dovršilo je „Dramatično društvo“ 23. leto svojega obstoja in delovanja. Lansko leto je doživela slovenska igra svojo stoletnico. Koncem letošnjega leta dobode Slovenska Talija novo, častno zavetišče in tako stoji danes naše društvo v trenutku, ko se mu bode otresti starih tesnih spon in ko se mu bode razvijati pod pogoji, kateri omogočujo dramatski umetnosti naši svobodnejše in širše gibanje. Vsled teh razmer poročati mi je o lanskem delovanju, iz katerega se bode zajedno videlo, kaj je storilo in kaj še misli storiti naše društvo za bodoči razvoj slovenske dramatike

Odbor „Dramatičnega društva“ imel je v preteklem letu 15 sej, in to 12 odborovih in 3 seje igralnega odseka.

Na občnem zboru dne 10. maja 1890 bil je uzklikom izvoljen za predsednika gosp. dr. Ivan Tavčar in za blagajnika gosp. dr. Jos. Vošnjak. V odbor pa so bili voljeni gg.: dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški, Fran Drenik, Ivan Hribar, dr. Danilo Majaron, cesarski svetnik Ivan Murnik, prof. Luka Pintar, prof. Simon Rutar, Anton Trstenjak, Ivan Železnikar in dr. Vladimir Žitek.

Koj v prvi odborovi seji dne 24. maja 1890 bil je v zmislu društvenih pravil voljen za podpredsednika gosp. dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški in za tajnika Anton Trstenjak.

V isti seji bili so voljeni v znanstveni odsek gg.: dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški, cesarski svetnik Ivan Murnik, prof. Luka Pintar, prof. Simon Rutar, Anton Trstenjak, dr. Jos. Vošnjak, dr. Vlad. Žitek; v igralni odsek pa gg.: dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški, dr. Danilo Majaron, Anton Trstenjak, dr. Jos. Vošnjak, Ivan Železnikar.

Mej letom izpremenil se je odbor toliko, da je prof. L. Pintar bil premeščen v Novo Mesto in je vsled tega izstopil iz odbora dne 9. septembra 1890 ter je odbor v zmislu § 12. društvenih pravil poklical na njega mesto g. dr. Val. Krisperja, ki je odborništvo tudi preuzel. G. prof. L. Pintarju izrazil je odbor pismeno zahvalo na večletnem delovanju.

Naše društvo udeležilo se je tudi preteklo leto vsake prilike in slavnosti, do katere je vsled svojega namena bolj ali manj vezano. Tako se je udeležilo komersa, ki so ga priredila narodna društva ljubljanska slovenskim državnim in deželnim poslancem na čast dne 1. oktobra 1890 v dvorani ljubljanske čitalnice. Dne 18. januarja slavil je slovenski skladatelj g. Fran Serafin Vilhar v Gospiću petindvajsetletnico svojega glasbenoknjiževnega delovanja in je tem povodom tudi „Dramatično društvo“ brzojavno izrazilo svoje priznanje zaslužnemu glasbeniku.

Za leto 1890 izdalo je „Dramatično društvo“ 2 zvezka „Slovenske Talije“, in sicer zvezek 55: „Teharski plemiči“, spevoigra v treh

dejanjih, uglasbil dr. Benjamin Ipavec, libreto spisal g. Anton Funtek; in zvezek 56: „Svetinova hči, igrokaz v treh činih, spisal Adolf Wilbrandt, poslovenil Anton Trstenjak.

Ta zvezka razposlala sta se mnogim slovenskim rodoljubom, ki še niso bili člani našega društva, ter smo jih s tem povabili, da pristopijo našemu društvu. Mnogo rodoljubov se nam je prijazno odzvalo ter nam poslalo društvenino za leto 1890, nekaj jih še vedno pribaja, in ker jih je mnogo obdržalo knjige, upamo, da še zglase svoj pristop. Z veseljem potrjujem, da se število članov množi od dne do dne.

Dramatičnega društva člani so častni člani, ustanovniki in podporniki.

A. Častni člani:

1. Preuzvišeni gospod Strossmayer Josip Jurij, vladika bosenski in sremski.
2. Velečastiti gospod Rajeuskij Mihael, episkop pri ruskem poslanstvu na Dunaju.
3. Gospod dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški.
4. Gospod Grasselli Peter, župan ljubljanski.

B. Ustanovniki:

1. Celestin Fr., dr., vseučiliščni prof. v Zagrebu.
2. Dolenec Ivan, inženir na Ogrskem.
3. Drahsler Pavel, trg. poslovodja v Ljubljani.
4. Hren Fran, graščak in trgovske zbornice svetnik v Ljubljani.
5. Jeločnik Anton, knjigovodja v Litiji.
6. Juvančič Ivan, trgovec v Šiški.
7. Klodič Anton vitez Sabladoski, c. kr. šol. nadz. v Trstu.
8. Kogel Babeta, hišna posest. v Ljubljani.
9. Kotnik Fran, posestnik na Vrdu pri Vrhniki.
10. Krisper Valentin, posestnik v Radečah.
11. Kristan Josip, gl. zastop. „Slavije“.
12. Nolli Josip, op. pevec in urednik v Ljubljani.
13. Pavlič Val., dr., odvet. v Velikovcu.
14. Pesjak Fran, trg. v Celovcu.
15. Poklukar Josip, dr., deželni glavar kranjski.
16. Ravnihar Fran, deželni knjigovodja v Ljubljani.
17. Ravnikar Valentin, beneficijat v Ljubljani.
18. Robič Luka, c. kr. davk. nadzor. v p. v Ljubljani.
19. Slavjansko blagotv. občestvo v Petrogradu.

20. Souvan Fr. Ks., veletržec v Ljubljani.
21. Sovdat Anton, c. kr. fin. komis. v Volovskem.
22. Stare Josip, kr. gim. prof. v Zagrebu.
23. Stare Miha, graščak v Mengišu.
24. Šavnik Dragotin, lekarnik v Kranju.
25. Šolmajer Kornelija na Sedmogradskem.
26. Tavčar Iv., dr., odvetnik v Ljubljani.
27. Tavčar Luka, hiš. pos. v Ljubljani.
28. Toman Lovro, dr.
29. Turkuš Anton, c. kr. prof. v Gradcu.
30. Zarnik Val, dr.
31. Zois Anton, baron, graščak v Ljubljani.
32. Žagar Dragotin, dež. blagajnik v Ljubljani.

C. Podporniki:

1. „Adrija“, pevsko društvo v Barkovljah.
2. Arce Rajko, c. kr. pošt. blag. in pos. v Ljubljani.
3. Arko Anton, dr., zdravnik v Škofji Loki.
4. Belec Anton, okr. bol. blag. v Šent Vidu pri Ljubljani.
5. Berce Anton, župnik v Št. Lambertu pri Zagorju.
6. Bežek Rupert, c. kr. beležnik v Tržiču.

7. Bleiweis Karol, dr., vitez Trsteniški, dež. poslanec v Ljubljani.
8. Bohinjec Peter, duhovnik na Vrhniki.
9. Bradaška Fran, up. ravnatelj v Gradcu.
10. Bralno društvo v Kostanjevici.
11. Brinšek Ivan, trg. v Trnovem.
12. Bučar Fran, pos. v Kamniku.
13. Butalič Jakob, c. kr. sod. kanc. v Radovljici.
14. Candolini Vojteb, c. kr. sod. v p. na Ivaniških poleg Kostanjevice.
15. Costa Anton, c. kr. rač. ofic. v Ljubljani.
16. Čitalnica v Gorici.
17.   "   " Kamniku.
18.   "   " Kranju.
19.   "   " Mariboru.
20.   "   " Novem Mestu.
21.   "   " Planini.
22.   "   " Postojini.
23.   "   " Solkanu.
24.   "   " Št. Vidu pri Ljubljani.
25.   "   " Vipavi.
26. Dečko Ivan dr., odvet. kand. in dež. poslanec v Celju.

27. Dekleva Josip, užitnin. rav. in pos. v Ljubljani.
28. Delavsko podp. društvo v Trstu.
29. Dereani Jakob, trg. v Žužemberku.
30. Dežman Fran, knjigovez v Ljubljani.
31. Dolenc Hinko dr., c. kr. dež. sod. tajnik v Ljubljani.
32. Dolenc Oroslav, svečar, pos. v Ljubljani.
33. Dragoš Niko, župan, dež. poslanec v Adlešičih.
34. Drenik Fran, gl. zastop. „Fonçière“ v Ljubljani.
35. Druškovič Andrej, trg. in h. pos. v Ljubljani.
36. Druškovič Ignacij v Ljubljani.
37. Duffe Jan, m. inženir v Ljubljani.
38. Elsbacher Andrej, trg. v Laškem Trgu.
39. Endlicher Avgust, m. hranilu. blag. v Ljubljani.
40. Faganelj Jos, stud. iur. v Podgori.
41. Ferfila Fran, pl. poslovodja v Gorici.
42. Ferjančič Andrej dr., drž. pravd. nam., drž. in dež. poslanec v Ljubljani.
43. Filipič Ljudevit dr., odvetnik v Celju.
44. Franke dr., c. kr. avsk. v Ljubljani.
45. Geršak Ivan, dr., c. kr. beležnik v Ormožu.

46. Gestrin Fran, cand. prof. v Gradcu.
47. Giontini J., knjigarna v Ljubljani.
48. Glančnik Jernej, dr., odvetnik v Mariboru.
49. Globočnik Viktor, c. kr. notar v Kranju.
50. Gnjesda Ivan, c. kr. prof. v Ljubljani.
51. Gogola Ivan, c. kr. beležnik v Ljubljani.
52. Golias Jan., trg. in pos. v Ljubljani.
53. Gregorčič A., dr., drž. posl. v Gorici.
54. Gregorčič Simon, duh. pri Gorici.
55. Gruntar Ign., c. kr. beležnik v Logatecu.
56. Gutman Emil, c. kr. fin. prok. pristav v Ljubljani.
57. Hafner Jakob, ravnatelj priv. učilišča v Ljubljani.
58. Hauptman Fr., c. kr. prof. v Gradcu.
59. Hočevar Jakob, velepos. na Brniku.
60. Hraský Jan Vl., dež. inženir v Ljubljani.
61. Hrašovec Jurij, dr., odvet. v Celju.
62. Hren Jakob, dež. sod. svetnik v Gradcu.
63. Hribar Dragotin, lastnik tiskarnice v Celju.
64. Hribar Ivan, gl. zast. „Slavije“, dež. poslanec v Ljubljani.
65. Hudnik M., dr., odvetniški kand. v Ljubljani.
66. Jakopič Fran, trg. v Ljubljani.

67. Jan Ivan, dr., c. kr. finančne prok. koncip. v Ljubljani.
68. Jenič Vekoslav, urad. v Ljubljani.
69. Jenko Ljudevit, dr., zdravnik v Ljubljani.
70. Jesenko Dragotin, uradnik v Ljubljani.
71. Jurtela Fran, dr., odvetnik v Ptuju.
72. Kajzel Peregrin, trg. v Ljubljani.
73. Kat. društvo rokodel. pomočnikov v Ljubljani.
74. Kersnik Janko, c. kr. beležnik na Brdu.
75. Klavžar Ernest, dež. odbora uradnik v Gorici.
76. Klein Anton, solastnik tiskarnice v Ljubljani.
77. Klemenčič Ig., dr., vseuč. prof. v Gradcu.
78. Knez Anton, trg. v Ljubljani.
79. Knez Ivan, trg. v Ljubljani.
80. Knjižnica bogoslovska v Ljubljani.
81. Kobilca Jakob, trg. in pos. v Ljubljani.
82. Koblar Anton, kurat v pris. delar. v Ljubljani.
83. Kollmann Fran, trg. v Ljubljani.
84. Kos Fr., dr., c. kr. prof. v Gorici.
85. Kovač Ivan, solastnik tiskarnice v Ljubljani.
86. Kranjc Viktor, c. kr. Oberstlieut. na Erdeljskem.
87. Krek Greg., dr., vseučil. prof. v Gradcu.
88. Krisper Val., dr., odvetnik v Ljubljani.

89. Kupljen Anton, c. kr. beležnik v Črnomlju.
90. Lah Evgen, mag. koncep. pristav v Ljubljani.
91. Lapajne Vinko, trg. v Idriji.
92. Lederhas, c. kr. gim. prof. v Ljubljani.
93. Lenarčič Josip, velepos. na Vrhniki.
94. Levec Fran, c. kr. prof. v Ljubljani.
95. Lozar Pavel v Ljubljani.
96. Lukman Jakob, c. kr. rač. svetnik v p. v Ljubljani.
97. Macak Janez, c. k. nadz. k. uradov v Trstu.
98. Majaron Danilo, dr., odvet. kand. v Ljubljani.
99. Majdič Vinko, trg. v Kranju.
100. Malenšek Martin, župnik v Ljubljani.
101. Mankoč Ivan, trg. v Trstu.
102. Martinak Jos., c. kr. dež. sodišča svetnik v Ljubljani.
103. Marolt Janko, dr., dež. okr. zdravnik na Vrhniki.
104. Mejač Andrej, trg. v Komendi.
105. Mencinger Iv., dr., odvetnik na Krškem.
106. Munda Fr., dr., odvetnik v Ljubljani.
107. Marnik Ivan, ces. svetnik, dež. odb. in poslanec v Ljubljani.
108. Murnik Marija, ces. svetnika soproga v Ljubljani.
109. Müllner Alfonz, muz. kustos v Ljubljani.

110. Naglas Viktor, tvorničar v Ljubljani.
111. Narodna Tiskarna v Ljubljani.
112. Novak Mihael, c. kr. sodnik v Kostanjevici.
113. Omersa Fran, trg. in pos. v Kranju.
114. Orožen Fran, c. kr. gim. prof. v Ljubljani.
115. Papež Fran, dr., odvetnik v Ljubljani.
116. Pavlin Alojzij, trg. v Podbrezjah.
117. Petričič Vaso, veletržec v Ljubljani.
118. Pfeifer Viljem, pos., dež. posl. v Krškem.
119. Pintar Luka, c. kr. g. prof. v Nov. Mestu.
120. Pirc Gustav, c. kr. kmet. družbe tajnik v Ljubljani.
121. Pirc Karol, real. učitelj v Ljubljani.
122. Pirc Matej, trg. v Kranju.
123. Plantan Ivan, c. kr. beležnik v Ljubljani.
124. Pleteršnik Makso, c. kr. prof. v Ljubljani.
125. Pleško Dragotin, c. kr. dež. sod. svetnik v Ljubljani.
126. Ploj Oton, c. kr. beležnik v Radgoni.
127. Podboj Ivan, župnik v Planini.
128. Podkrajšek Fran, žel. post. načelnik v Savi.
129. Posojilnica v Mozirju.
130. Povše Fran, velepos., dež. posl. v Ljubljani.

131. Potokar Alojzij, učit. v Toplicab.
132. Poznik Albin, c. kr. beležnik v Nov. Mestu.
133. Poznik Radivoj, inž. v Dun. N. Mestu.
134. Praprotnik Andrej, šol. rav. v p. v Ljubljani.
135. Premk Anton, c. kr. pošt. kont. v Ljubljani.
136. Prosenec Josip, gl. zast. „Unio Cotholica“ v Ljubljani.
137. Roblek, lekar v Radovljici.
138. Rode Ivan, trg. v Ljubljani.
139. Rohrmann Josip, belež. kand. v Kostanjevici.
140. Rohrmann Zmagoslav, tvorničar v Ljubljani.
141. Rosina Vitor, c. kr. beležnik v Kostanjevici.
142. Rutar Simon, c. kr. gim. prof. v Ljubljani.
143. Senekovič Andrej, gim. ravnatelj v Ljubljani.
144. Sernek Jos.. dr., odvetnik v Celju.
145. Skaberne Avgust, trg. v Ljubljani.
146. Soos Miroslav, trg. v Ljubljani.
147. Stajer Fran, c. kr. beležnik v Metliki.
148. Stare Jos., dr., c. kr. fin. prok. pristav v Ljubljani.
149. Stergar, dr., c. kr. okr. zdravnik v Logatecu.
150. Sterle Fran, želez. post. načelnik v Trbovljah.
151. Stor Fran, dr., odvetnik v Ljubljani.
152. Stritar Josip, c. kr. prof. na Dunaju.

153. Škofic Fr., dr., c. kr. sodnik v Škofji Loki.
154. Štempihar Val., dr., odvetnik v Kranju.
155. Tekavčič Fran, dr., odvet. koncip. v Ljubljani.
156. Terček Marija, pos. v Ljubljani.
157. Traven Fran, trgovec v Ljubljani.
158. Treo Drag., dr., odvet. kand. v Celju.
159. Triller Karol, dr., odvet. kand. v Ljubljani.
160. „Triglav“, pevsko društvo v Radovljici.
161. Trstenjak Auton, m. branil. kontrol. v Ljubljani.
162. Turner Pav., dr., na Dunaju.
163. Učiteljska okr. knjižnica v Črnomlju.
164. „ „ „ na Krškem.
165. „ „ „ v Logatcu.
166. „ „ „ „ Novem Mestu.
167. „ „ „ „ Postojini.
168. Urbas Lavoslav, c. kr. oskrbnik v Idriji.
169. Valenta Alojz., dr., primarij, c. kr. vlad. svetnik
v Ljubljani.
170. Valenta Vojteh, mestni blagajnik v Ljubljani.
171. Valentinčič Ign., glavni zastopnik „Avstrije“
v Ljubljani.
172. Vavrů Jan., c. kr. profesor v p. v Ljubljani.
173. Velkaverh Ivan, tvorničar v Ljubljani.

174. Verbič Fr., župan v Bistri.
175. Veršec Fran, c. kr. beležnik v Sevnici.
176. Vidrič Iv., dr., odvetnik v Zagrebu.
177. Vilhar Ivan, ravnatelj mest. užitn. zakupa v Ljubljani.
178. Vodušek Matej, c. kr. profesor v Ljubljani.
179. Vojska Andrej, dr., c. kr. dež. sod. svetnik v Novem Mestu.
180. Volčič Ed., dr., c. kr. sod. pristav v Žužemberku.
181. Vošnjak Jos., dr., primarij in dež. odbornik v Ljubljani.
182. Vrečko Jos., dr., odvetnik v Celju.
183. Zabukovec Jakob, c. kr. računski svetnik v Ljubljani.
184. Zamida Matija, deželni svetnik v Ljubljani.
185. Zupan Tomo, c. kr. profesor in ravnatelj Alojzijišča v Ljubljani.
186. Zupančič Filip, stavb. mojster v Ljubljani.
187. Zupanec Jernej, dr., c. kr. beležnik v Ljubljani.
188. Žakelj Friderik, c. kr. profesor v p. v Ljubljani.
189. Železnikar Ivan, urednik „Slovenskega Naroda“ v Ljubljani.

190. Žitek Vlad., dr., odvet. koncipijent v Ljubljani.
 191. Žitnik Ignacij, stolni vikar, urednik „Slovenca“
 v Ljubljani.
 192. Žlogar Anton, c. kr. kaznil. kurat v Ljubljani.
 193. Žumer Andrej, c. kr. okr. šolski nadzornik v
 Ljubljani.
 194. Žužek Fran, c. kr. inženir v Kranju.

Skupno število: *a)* častnih članov 4, *b)* ustanovnikov 32, *c)* podpornikov 194, skupaj 230 članov.

Iz vrste društvenikov pobrala nam je smrt tri odlične člane. Umrla sta nam dva ustanovnika: deželni glavar kranjski, g. dr. Josip Poklukar in znani rodoljub Fran Kotnik na Vrdu pri Vrbniki. Dne 27. oktobra 1890 pa nam je umrl podporni član in občinski svetovalec ljubljanski gosp. Henrik Ničman. Poslednji mislil je še v oporoki na naše društvo ter nam je zapustil 50 gld., katero svoto je prejelo naše društvo mej tekoče dohodke. Blagim pokojnikom bodi blag spomin!

Pretekla gledališka doba se je nekoliko zakasnela s predstavami, kajti otvorila se je z dnem 1. novembra 1890. Završila pa se je z dnem

19. aprila 1891. V tej dobi priredilo je naše društvo 25 predstav, izmej katerih so bile zadnje tri beneficije.

Predstave so se vršile tako-le:

Leta 1890. 1.) Dne 1. novembra: „Mlinar in njegova hči“. Zaloigra. E. Raupach. — 2.) Dne 9. novembra: „Umetnost in narava“. Veseloigra. A. Albini. — 3.) Dne 16. novembra: „Stari Ilija“. Narodna igra. Ig. Borštnik. — 4.) Dne 23. novembra: „Marija Magdalena“. Zaloigra. Frid. Hebbel. — 5.) Dne 30. novembra: „Slovenec in Nemec“. Burka. J. Štepanek. — 6.) Dne 7. decembra: „Zlati pajek“. Veseloigra. Fr. pl. Schönthan. — 7.) Dne 8. decembra: „Revček Andrejček“. Narodna igra. K. Morre. — 8.) Dne 17. decembra; „Šolski nadzornik“. Veseloigra. K. Trifković. Potem: „Glub mōra biti“. Burka. (Le deux sourds.) — 9.) Dne 21. novembra: „Zlati pajek“. Šaljiva igra. Fr. pl. Schönthan. — 10.) Dne 26. decembra: „Gospod Grobski“. Značajna slika. L. Stroupežnický. — Leta 1891. 11.) Dne 4. januarja: „Naš prijatelj Njeključev“. Drama. A. J. Palm. — 12.) Dne 6. januarja: „Mesčnica“. Komična opereta. J. pl. Zajc. Potem: „Nad

prepadom“. Drama. Jar. Vrchlický. — 13.) Dne 11. januarja: „Zakotni pisar“. Burka. A. Winterfeld. — 14.) Dne 18. januarja: „Čevljar baron“. Burka. Rud. Hahn. — 15.) Dne 25. januarja: „Trnje in lavor“. Drama. Lefont. — 16.) Dne 2. februarja: „Čevljar baron“. Burka. Rud. Hahn. — 17.) Dne 8. februarja: „Slovenec in Nemeč“. Burka. J. Štepanek. — 18.) Dne 15. februarja: „Debora“. Narodna igra. Dr. S. H. Mosenthal. — 19.) Dne 22. februarja: „Svilnati robec“. Šaljiva igra. Božidar Borgjoški. — 20.) Dne 1. marca: „Zaroka v kleti“. Opereta. Potem: „Vse za dame“. Veseloigra. — 21.) Dne 19. marca: „Nasledki skrivnostne prisege“. Igrokaz. Birch-Pfeiffer. — 22.) Dne 22. marca: „Materin blagoslov“. Igra s petjem. — 23.) Dne 5. aprila: „Gospa, ki je bila v Parizu“. Veseloigra. Moser. — 24.) Dne 12. aprila: „Biserica“. Igra s petjem. C. pl. Holtei. — 25.) Dne 19. aprila: „Zapravljivec“. Čarobni igrokaz. Ferd. Raimund.

Gmotni uspeh teh predstav bil je zelo ugoden. Dohodek predstave računal se je doslej poprečno okrog 70 gld. Preteklo leto pa je iznašal ves do-

hodek gledaliških predstav okroglo 2890 gld., pride torej na predstavo 116 gld. Da je bil uspeh toli dovoljen, pripisovati je temu, ker so nekatere predstave nesle do 200 gld., jedna celo čez 200 gld.

Pri vsem tem je uvaževati, da se je moralo ozirati na več činiteljev, kateri nam ne dopuščajo višjega uzleta. Prostor, oder in vse, kar je od tega odvisno in kar je s tem v zvezi, ne dopušča širšega razvoja, vendar se mora priznati v obče, da so predstave bile lepe in da se je zlasti v opravah kazal fin ukus in lep napredek.

Poleg režiserja bilo je letos angažovanih 9 igralnih moči, med temi 5 gospodov in 4 dame. Neangažovano osebje ni stalno in se sestavlja z večine iz gojencev dramatične učilnice. Prememba v igralnem osebju bila je neznatna, kajti izstopil je jeden član g. Fr. Ravnikar (Slavko), ki je več let kot igralec in operetni pevec deloval pri slovenskih predstavah s hvalevrednim uspehom.

Dramatična učilnica otvorila se je dne 2. septembra 1890 ter je trajal pouk dva meseca. Kakor običajno, priredila se je predstava gojenk in gojencev te šole. V šolo se je oglasilo še precej

osobja, vendar ni vse uztrajalo, ker jih je mnogo izstopilo radi tega, ker jih društvo ni moglo koj porabiti in ker se v obče premalo igra in vsled tega ni prilike, da bi mlade moči nastopale četudi v malih ulogah na našem odru. Iz tega se pač vidi, kako potrebna in blagodejna je naprava gostejšega predstavljanja. Vender mi je potrditi, da se utegnejo mlade moči polagoma ugodno razviti.

Po končanem teoretičnem pouku priredil se je izpit, katerega se je udeležilo več odbornikov. Izpit je pokazal povoljen uspeh ter je tajnik društva izrazil v imenu odbora učitelju dramatične učilnice g. Ig. Borštniku zahvalo in priznanje na obilem trudu in lepem uspehu.

Ker je prvi tečaj imel ugoden uspeh in ker se je oglasilo še nekaj novih učencev in učenk, priredil se je drugi tečaj in se je tako dala prilika tudi tistim, ki so zamudili prvi tečaj, da so se mogli vsaj nekaj časa udeleževati teoretičnega pouka.

Posebna dolžnost mi je omeniti gosta gosp. Vekoslava Jeniča, ki je v korist društvu nastopil dvakrat v „Čevljar baronu“ in jedenkrat v „Debori“. S svojo izborno igro priredil nam je g. Jenič

tri lepe večere, zajedno pa tudi napolnil hišo, tako da se mu ima zahvaliti društvo za znaten gmoten uspeh. Zategadelj predlagam, občni zbor izreče naj iskreno zahvalo g. V. Jeniču za požrtvovalno sodelovanje z nado, da nam ohrani svojo naklonjenost i nadalje.

Poleg g. V. Jeniča sodeloval je pri dveh predstavah moški zbor odličnih mladih rodoljubov, gg.: Anton Dečman, Rajko Branke, Krsnik Uroš, Slavko Lilek, Josip Medved, Josip Pavšek, katerim bodi tudi na tem mestu izražena najtoplejša zahvala!

O tej priliki omeniti je tudi prijaznega nam društva „Slavec“. Nekateri člani tega pevskega društva sestavljali so moški zbor, ki je sodeloval v pevskih točkah, in zategadelj bodi tudi njim iskrena zahvala!

Tudi lansko leto razpisalo je društvo nagrado za libreto. Ta razpis ni imel mnogo uspeha. Društvu je došel jeden libreto, ki se bode dal veščaku v presojo in konečno poročilo.

V preteklem društvenem letu gojilo je naše društvo bolj igre s petjem, nego li operete. K temu je pač bilo prisiljeno vsled nedostatnosti pevskega

osobja, in tudi vsled tega, ker nas pevci prehitro zapuščajo. Tako smo izgubili lani Bučarja, Pajsarja in Pianeckega in letos Slavka, domačega narastaja pa ni, in za uzgojo novih moči treba je truda in časa. Vender je bilo v vsem 11 predstav s petjem.

Režiser in zborovodja podpirala sta nas krepko, in zategadelj je sklenil odbor, da se jima izreče zahvala, spojena z željo, da i v bodoče delujeta z združenimi močmi v prosep slovenskega gledališča.

Teška in tudi lepa naloga čaka nas v bližnjih dneh. Zgradba novega deželnega gledališča brzo napreduje, gotovo brže, nego se pripravljamo mi, da si v njej priborimo prvenstvo.

Tri so važne stvari, ki nam jih je treba za uspešni nastop v novem deželnem gledališču, in te so: dovoljno in dobro igralno osobje, dober repertoar in lepa oprava.

In hoc signo vinces! S tem zmaga vsak, s tem zmagamo tudi mi, s tem bodemo tudi mi privabili in pridobili ljubljanske kroge na svojo stran.

Odbor je uverjen, da je igralno osobje treba pomnožiti, novih moči da je treba pridobiti za razne stroke, kajti z uzgojo smo zakasneli.

Navzlic tem težavam mislil je odbor na pomnožitev igralnega osobja ter se je dogovarjal z nekaterimi igralci v namen, da jih angažuje za slovensko gledališče. Ti dogovori bili so doslej toliko ugodni, da odbor sme upati, da se mu posreči pridobiti dovoljno število igralnih moči že za zimsko gledališko dobo. Vsekakor mi je omeniti, da se odbor trudi zadostiti zahtevam, ki ga pričakuje v novem deželnem gledališču.

Dokaj laže, četudi ne čisto lahko je sestavljanje slovenskega repertoarja. Naši predniki so se zdušno trudili ter so nam v 23. letih ustvarili lep repertoar, vendar pa ima vsaka igra svojo usodo. Le klasični komadi ostanejo stalno na repertoarju, drugi pa, komaj da pridejo na oder, izginejo ravno tako hitro z odra. Poleg tega je uvaževati, da je stare prevode, ki so se še obdržali na repertoarju, treba spet popravljati, kar prouzročuje navadno mnogo dela. Tudi je treba pomisliti, da imamo ravno mi s sestavljanjem novega repertoarja mnogo truda. Prve čase našega društva ni bilo prelagateljev, ki bi točno in za vsako potrebo oskrbovali prevode; danes se je to toliko zboljšalo ter se je

„Dramatično društvo“ tako lepo organizovalo, da ima dovolj prelagateljev za vse moderne jezike. Naši prelagatelji pa so tudi toli pridni, da nam oskrbe prevode o pravem času in kolikor jih potrebujemo.

„Dramatično društvo“ oborožilo se je za leto 1891/92 s potrebnim in dobrim repertoarjem. Gosp. Janko Kersnik je že malone gotov z igrokazom, ki ga je obečal društvu; g. dr. Jos. Vošnjak je tudi pripravil nekaj proizvodov; poleg tega so na bodočem repertoarju imena: Ostrovskij, Jaroslav Vrchlický, dr. Jos. Štolba, Jan. Vavra, Karol Pippich, Stroupežnický, Fr. Ad. Šubert, grof Alesander Fredro, tudi Shakespeare in slavni dramatik Henrik Ibsen. S posebno skrbjo bode se gojila fina francoska veseloigra, katero zostopajo na našem repertoarju francoski akademiki A. Dumas, Sardou, Feuillet, Scribe in Legouvé ter poleg njih Aleks. Bisson in drugi. Takisto ima društvo lep modern igrokaz in obilico iger s petjem.

Na drugi strani se je tudi dobro skrbelo za opereto. V prvi vrsti nam je omeniti dr. Benamina

Ipavca spevoigre v treh dejanjih: „Teharski plemiči“, za katero je spisal libreto gosp. Anton Funtek in katero je sloveči naš skladatelj poklonil našemu društvu. Naš priljubljeni glasbenik g. Anton Foerster predelal in znatno razširil je svojo krasno opero: „Gorenjski slavček“, ki je bila odlikovana s prvim deželnim darilom ter se bode pela v novem gledališču. Razven tega imamo že pripravljeno Zajčevo opereto „Momci na brod“. Ker ne moremo omenjati vseh novosti novega repertoarja, omenimo le še, da so na novem gledališkem listu zastopana imena: Lortzing, Suppe, Mascagni (Cavalleria rusticana), iz česar se pač vidi, da se društvo resno pripravlja za bodočnost.

Visoki deželni zbor kranjski podelil nam je v zadnji zborbi poleg redne letne podpore 2000 gld. še 1000 gld. kot izredno podporo za nabavo garderobe. Tudi občinski zastop bele Ljubljane zvišal nam je podporo od 300 gld. na 500 gld. Obema zastopoma bodi izrečena najtoplejša zahvala! „Dramatično društvo“ je podporo vestno in dobro porabilo.

Nujno nam je potreba stalnega moškega zbora, brez katerega si gledališča niti misliti ne

moremo. Stalnega zbora do zdaj še nismo imeli in to smo večkrat britko občutili. Morali smo ga vselej iskati in sestavljati, kakor smo mogli, in ko bi nam mladi rodoljubi ne priskočili v pomoč, ne mogli bi uprizoriti iger s petjem. Da bi si torej društvo osnovalo stalen zbor, jelo se je posvetovati s pevskim društvom „Slavec“ in izprožila se je misel, naj bi „Slavec“ dal „Dramatičnemu društvu“ moški zbor. Naravno je, da bi naše društvo s takim zborom imelo lep uspeh, in smelo trdimo, da se nam v tem pogledu ne bi bilo treba bati nobenega tekmeca v Ljubljani, pač pa bi mi bili nevarni tekmeči nemškega gledališkega podjetja. Kakor rečeno, pogajanja se vršé ter je upati, da se izvršijo ugodno.

Tako pripravljene in pripravljajoče se razveseli nas letos 2. aprila slavnega deželnega odbora kranjskega dopis, v katerem nam naznanja, da se bode novo gledališče skoro oddajalo, ter upraša odbor, naj mu javimo pogoje, sploh način, pod katerim bi „Dramatično društvo“ preuzelo prirejanje slovenskih predstav v novem deželnem gledališču. Glavna stvar se pač vrti okrog lož in okrog števila mesečnih predstav. O tem se je odbor posvetoval

v več sejah ter je sklenil, da je pripravljen prirediti vsak mesec 8 predstav v novem deželnem gledališču. Kar se pa lož tiče, zjedini se je odbor načelno v tem, da se za slovenske predstave odade lože posebe, kakor tudi za nemške predstave posebe, tako da bi imeli obiskovalci slovenskih predstav lože popolnoma za se. Pod kakimi pogoji bode „Dramatično društvo“ preuzelo lože, to je stvar, o kateri se še odbor ni mogel pogajati s slavnim deželnim odborom, ker še nima o tem predlogov. Deželni odbor je povabil „Dramatično društvo,“ naj ono odpošlje dva odposlanca, katera se bodeta udeležila posvetovanja ter v imenu društva dogovorila z deželnim odborom ob dotičnih pogojih. Vsled tega je odbor izvolil za odposlanca gg. dr. Valentina Krisperja in Antona Trstenjaka ter jima je dal prvo potrebno navodilo.

Gotovo je za sedaj toliko, da odbor ostane pri svojem sklepu, namreč, da se mu v novem deželnem gledališču prepusti 8 večerov na razpolago, in to tem bolj, ker je trdno preverjen, da se bode le na tak način, ako se bode večkrat in večkrat igralo, mogla razviti slovenska dramatska umetnost

in da le na tak način pridemo iz diletantizma do stalnega slovenskega gledališča, katero se bode vsled tega tako organizovalo, da se bodo igralci bavili izključno z dramsko umetnostjo.

Z novimi odnošaji nastajajo nove potrebe. Kako naj se naše društvo dalje razvija, to se zrcali v novih pravilih, katere so Vam danes predložene v posvetovanje in odobrenje. Iz novih pravil naj Vam omenim le jeden jedini paragraf, kateri se mi zdi važen za to, da se uresniči. To je paragraf, ki govori o pokojninskem zakladu za onemogle igralce slovenskega gledališča. Kakor društvo zahteva, da se igralec trudi v močni moški dobi, tako mu je tudi moralna dolžnost, da misli, kaj bode dalo onemoglemu igralcu. Je nekaj praznikov, ko se sme igrati le za dobrodelne namene; o teh praznikih bode mo mi igrali za pokojninski zaklad. Zrno do zrna bode pogača in v teku več let bode iz kamnov palača. Tako delajo vsa gledališča, zakaj ne bi naše?

Važna je tudi določba novih pravil v tem, da je „Dramatičnemu društvu,“ skrbeti za to, da se osnuje v Ljubljani stalno slovensko gledališče. To pa je zategadelj važno, ker se mora

slovensko gledališče tako razviti, da ne bo potreba nemškega gledališča, katerega sicer že zdaj ni potreba prav nič, in da se vender danes uzdržuje v Ljubljani kaka nemška gledališka družba, pripisovati je temu, ker nemške predstave obiskujejo Slovenci. „Dramatično društvo“ bode torej skrbelo za to, da bodo slovenske predstave zadovoljile naše občinstvo in da se bode tolikokrat priredile predstave, kolika je potreba.

Druga važna točka je v novih pravilih, in to je določba, da si društvo izvoli intendancijo, katera ima v rokah vso tekočo upravo in vodstvo gledališča. Taka naprava je za uzdrževanje rednega gledališča neobhodno potrebna.

Konečno naj še omenim, da se po novih pravilih uvede: „Hišni in disciplinarni red“ za igralno osebje Slovenskega gledališča. Tak red ima vsako gledališče, kajti tak red je natančno navodilo vsakemu igralcu.

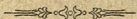
H koncu dovoljujem si še besedo ne toliko do častitih članov „Dramatičnega društva“, kolikor do slovenskih pisateljev. Vsak narod, ki si postavlja zavode, posvečene uzvišeni umetnosti, zavode, ki jim je prvi in zadnji namen, življenje narodovo z umet-

nostjo ublaževati, mora tudi skrbeti za duševne proizvode, s katerimi upliva na krepljenje narodnega življenja. Brez dvojbe so dramski proizvodi in njih predstavljanje najboljše sredstvo, s katerim se človeški značaj bistri, čisti in blaži. Slovenski pisatelji premalo so se ozirali doslej na to stran delovanja, in zategadelj bi želeli, da bi se bolj posvečevali dramski književnosti, in četudi ne bi proizvajali samostalnih del, vendar bi bilo dobro in za razvoj našega gledališča zelo potrebno in koristno, da bi nam dobra klasična in moderna dela podajali v izborni slovenščini. Uzgled bodi nam v tem češka dramska književnost, ki se toli bujno razvija, da s svojimi proizvodi bogato zaklada Narodno divadlo v zlati Pragi. Prepotrebno je namreč, da se kristalna beseda glasi v svetišču Slovenske Talije, kajti gledališče je in bodi, kakor je izvrstno rekel Šubert, akademija lepe blažilne besede.

Potem je poročal blagajnik g. dr. Vošnjak o računu za gledališko dobo 1890/91 od 27. maja 1890 do 23. maja 1891. Dohodki: V blagajnici

27. maja 1890 gld., 10·57 podpora dež. zbora 2600, podpora Ljubljanskega mesta 400, predstave 2302·47, udnina 333·45, prodane knjige 23·41, kuponi 107·10, volilo 45, izposojila 354, razno 24, skupaj 6200 gld. **Stroški:** Plača režisêrju 620 gld., stanovanje, dvorana, razsvetljava, kurjava 665·64, predstave 1264·29, plače igralnemu osebju 1471·91, pevovodja 200, služabnik 33, nagrade pisateljem 304·35, prepisovanje, knjige, muzikalije 134·56, garderoba 212·62, tisk Talije, gledal. listov itd. 302·82, vrnena posojila 354. Razno: kolki, poštnina, zavarovalnina itd. 68·29, saldo 23. maja 1891. 568·52, skupaj 6200 gld.

Odbor

„Dramatičnega društva“ v Ljubljani

za leto 1891./92.

Predsednik: dr. Ivan Tavčar.

Podpredsednik: dr. vitez Bleiweis Trsteniški.

Tajnik: Anton Trstenjak.

Blagajnik: dr. Josip Vošnjak.

Člani odbora: **Fran Drenik.**
dr. Valentin Krisper.
prof. Simon Rutar.
Ivan Železnikar.
dr. Vladimir Žitek.

Intendancija :

dr. vitez K. Bleiweis Trsteniški.
dr. Valentin Krisper.
Anton Trstenjak.

Igralni odsek :

Fran Drenik,
prof. Simon Rutar,
Anton Trstenjak,
Ivan Železnikar,
dr. Vladimir Žitek.

Pregledovalca računov :

Peregrin Kajzel,
dr. Fran Stor.

